

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
директорам закладів загальної середньої освіти
за напрямом «Управлінські компетентності керівника закладу загальної
середньої освіти в умовах децентралізації»

В умовах прогресивних змін у суспільстві докорінним чином змінюється значущість освіти, розширюється уявлення про роль та зміст управлінської діяльності керівника закладу загальної середньої освіти.

Акцентуємо увагу керівників освітніх закладів на нормативно-правову базу, яка розкриває специфічні управлінські компетентності сучасного менеджера освіти. Це «Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» та перспективи впровадження на період до 2029 року», що затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р.; Закон України «Про освіту», прийнятий постановою Верховної Ради України від 5 вересня 2017 р., Закон України «Про повну загальну середню освіту», ухвалений Верховною Радою України від 16 січня 2020 р.

Реформування освіти в Україні, модернізацію процесів у освіті, реалізацію Концепції нової української школи, децентралізацію та ефективне управління освітою неможливо здійснити без професіоналів-керівників – лідерів, які розуміють сучасні виклики, що стоять як перед системою освіти, так і перед цивілізацією в глобальному контексті.

Компетентнісний підхід визначає одну з важливих складових якості сучасної освіти. Тому поняття «компетентність в управлінні закладом загальної середньої освіти» розглядається як високий рівень знань, умінь та здатностей керівника освітнього закладу за допомогою функціональних можливостей управлінської підсистеми забезпечувати ефективне управління освітньою організацією. Важливою ознакою компетентнісного управління є здатність керівника згуртовувати педагогічний колектив, реалізовувати особистісно орієнтований підхід до кожного учасника освітнього процесу, сприяти гармонізації міжособистісних стосунків. Він поєднаний із розвитком людинознавчої компетентності керівників освітніх закладів. Звертаємо увагу керівників закладів освіти на те, що уміння створювати команду сприяє розвитку лідерства.

Отже, до ознак управлінської компетентності керівника закладу загальної середньої освіти на сучасному етапі реформування галузі слід віднести:

1. Державно-громадське управління закладами загальної середньої освіти в умовах реформування.
2. Управління освітніми закладами як соціальною системою.
3. Управління розвитком педагогічних колективів в умовах сучасної освіти.
4. Управління кадровою роботою в освітніх закладах.
5. Самоменеджмент керівників; здатність до самооцінки, автодидактика.
6. Стилі управління як показники професійної компетентності менеджера освіти.

Практика управління закладами загальної середньої освіти переконує, що однією з характерних ознак професійної компетентності є демократизація основ управлінської праці. Насамперед це стосується гнучкості шкільних організаційних структур, відмовою від жорсткого адміністрування, делегуванням окремих управлінських повноважень шкільним органам самоврядування, переходом на демократичні принципи в керівництві школою, командним стилем управлінської діяльності та залучення громадськості до управління закладом загальної середньої освіти.

Практика управління сучасним закладом освіти доводить, що духовні цінності, моральні якості керівника, його світоглядні позиції впливають на зміст управлінської діяльності і визначають його орієнтири у виборі стратегії розвитку освітнього закладу.

Стиль управління є одним з важливих показників професійної компетентності менеджера освіти, оскільки впливає на прийняття управлінського рішення. Стиль управління визначає не тільки рівень культури управлінця, а й через управлінське рішення характеризує людинознавчу компетентність менеджера освіти.

Менеджер освіти має бути інноваційною особистістю, а це насамперед передбачає наявність інноваційного потенціалу керівника, здатність генерувати ідеї, адекватно й мобільно реагувати на наслідки змін та пошук нових рішень щодо поставлених перед навчальним закладом завдань. Особливе значення для ефективного управління закладом освіти має наявність інноваційного потенціалу керівника школи. Такий потенціал проявляється через відповідну інноваційну позицію керівника, основу якої складають позитивне ставлення до нововведень, упевненість у досягненні мети.

Необхідно зазначити, що компетентність керівника закладу загальної середньої освіти значно впливає на інноваційний розвиток освітнього простору школи. Серед важливих факторів, які складають основу розвитку освітнього закладу слід виділити наявність стратегії інноваційного розвитку школи, готовність вчителя до інноваційної діяльності, сприятливі соціально-психологічні умови для інноваційних змін, функціональну ефективність усіх суб'єктів освітнього процесу, ресурсне забезпечення інноваційних змін.

Таким чином, оновлення сучасної школи, побудова її як простору освітніх можливостей значною мірою залежить від особистості керівника закладу загальної середньої освіти, від змісту його діяльності, яка передбачає не тільки оволодіння сучасними вітчизняними та зарубіжними практичними підходами до управління школою, а й визначенні пріоритетними таких принципів, як демократизація, гуманізація; врахування національних засад в управлінні школою; впровадження нових управлінських функцій; визнанні пріоритетності колективних і колегіальних форм управління та запровадженні проектних, дослідницьких, технологічних методів управління.

Слід наголосити на тому, що першочерговими завданнями керівника закладу загальної середньої освіти є визначення стратегічних напрямів побудови й функціонування Нової української школи, практична реалізація Концепції Нової української школи, що ґрунтується на запровадженні

принципу педагогіки партнерства, надання академічної свободи вчителю та стимулювання його до професійного зростання, запровадження принципу дитиноцентризму та удосконалення процесу виховання, створення сучасного освітнього середовища, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, розвитку творчого потенціалу вчителів.

Рекомендована література

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту», ухвалений Верховною Радою України від 16.01.2020
3. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року/Розпорядження КМУ № 988-р від 14.12.2016р.
4. Вознюк Л. Роль менеджера освіти в оновленні сучасної школи / Л. Вознюк // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. – № 8. – Ч. 1. – С. 180–185.
5. Підготовка керівника середнього закладу освіти : навч. посібник / за ред. Л. І. Даниленко. – К. : Міленіум, 2005. – 272 с.
6. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом: навч. посібник / Є. М. Хриков. – К. : Знання, 2016. – 365 с.

Методист з управлінської діяльності
відділу координації освітньої діяльності
та професійного розвитку
КЗ Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

В.В. Перлик